

Evropske agencije so pomemben del Evropske unije, saj delujejo na različnih področjih, ki vplivajo na vsakodnevno življenje tako žensk kot moških, na primer pri varnosti hrane, v prometu, glede enakosti spolov in še na mnogih drugih področjih.

Vsako agencijo vodi upravni odbor, ki je odgovoren za to, da ta izpolnjuje svoje naloge. Člani teh odborov so navadno predstavniki držav članic, Evropske komisije in Evropskega parlamenta ali drugih agencij.

Kljub zavezi EU k enakosti spolov pri odločanju v upravnih odborih evropskih agencij pa uravnoutežena zastopanost spolov v odborih še zdaleč ni dosežena. Le enemu od treh predseduje ženska, pri članstvu pa je razmerje med ženskami in moškimi še slabše.

Člane upravnih odborov običajno imenujejo države članice, imenujeta pa jih tudi Evropska komisija in Evropski parlament.

Leta 2015 je bilo med člani upravnih odborov, ki so jih imenovalе države članice, le 30 % žensk. Evropska komisija je imenovala 26 % žensk, Evropski parlament pa 40 %.

Glosar in tezaver s področja enakosti spolov

Prag enake zastopanosti spolov

Za izpolnitev cilja enake zastopanosti žensk in moških se običajno stremi k razmerju 50 : 50. Po opredelitvi, ki jo uporablja Svet Evrope, se prag enake zastopanosti žensk ali moških ne bi smel spustiti pod 40 %.

<http://eige.europa.eu/rdc/thesaurus>



Slika 1 – Delež žensk, ki so jih v odbore predlagale/imenovalе države članice



Zmanjševanje števila žensk na vodilnih položajih agencij EU

V nasprotju s spremenljivim, vendar v splošnem naraščajočim trendom povečevanja deleža žensk na vodilnih položajih upravnih odborov se je delež izvršnih direktoric v vodstvih evropskih agencij v letih 2003–2009 povečeval. Leta 2009 je dosegel 29 % (6 od 21), vendar pa je tedaj začel upadati in do leta 2014 padel na 16 % ⁽¹⁾.

Zbirka statističnih podatkov inštituta EIGE glede na spol je uporaben pripomoček, s katerim je mogoče spremljati napredek pri doseganju uravnotežene zastopanosti spolov pri odločanju v evropskih agencijah. Ustrezne podatke najdete z iskanjem pod geslom „udeležba žensk in moških pri odločanju“.

S povečevanjem števila evropskih agencij med letoma 2011 in 2012 (s 24 na 37) so ženske izgubljale vlogo pri odločanju, saj so bili na nova mesta večinoma imenovani moški.

Določbe o spolu prinašajo rezultate

Leta 2015 je določbe o uravnoteženi zastopanosti spolov v temeljnih aktih imela ali jih vnesla v poznejše različice le dobra četrtina evropskih agencij (10 od 39). Po podatkih inštituta EIGE imajo agencije, ki so v svoje akte vnesle določbe o uravnoteženi zastopanosti spolov, v odboru v povprečju večji delež članic. Uravnoteženo zastopanost spolov v odboru je doseglo 30 odstotkov agencij, ki imajo take določbe, in zgolj 18 % agencij, ki takih določb nimajo.

Agencije z uravnoteženo zastopanostjo spolov v odborih

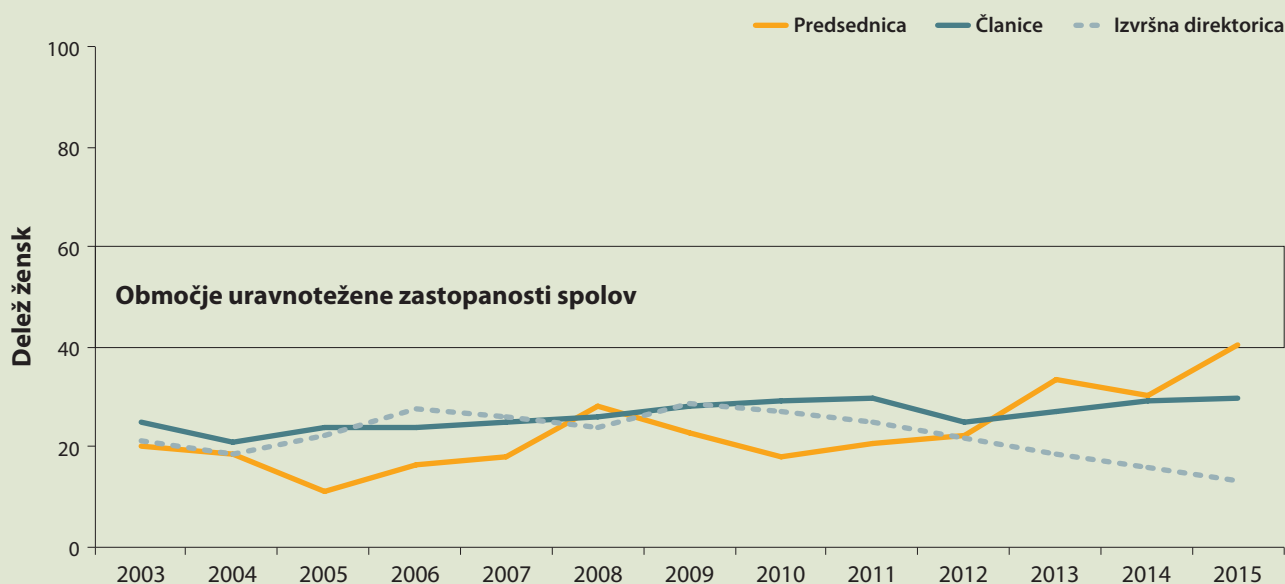
- Eurofound, ETF, FRA (imajo določbe o uravnoteženi zastopanosti spolov)
- CPVO, ECDC, ECHA, OHIM, CdT (so brez takih določb)

Kje najti več informacij inštituta EIGE

Statistična podatkovna zbirka o enakosti spolov vsebuje najnovjše podatke o položaju moči in odločanja na nacionalni ravni in ravni EU. Podatki so primerljivi po državah članicah.

⁽¹⁾ Leta 2014 so ženske vodile šest agencij (od 38): Evropsko Agencijo za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA), Evropsko obrambno agencijo (EDA), Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE), Evropski organ za vrednostne papirje in trge (ESMA), Evropsko fundacijo za usposabljanje (ETF) in Prejavalski center za organe Evropske unije (CDT).

Slika 2 – Delež žensk na najvišjih položajih odločanja v evropskih agencijah po letih



Vključitev določb o uravnoveženi zastopanosti spolov v pravne akte agencije je lahko učinkovit ukrep za doseganje bolj uravnovežene zastopanosti spolov v upravnih odborih. To še zlasti velja za agencije, ki delujejo v sektorjih s precej neuravnoveženo zastopanostjo spolov zaradi spolne segregacije (npr. bančništvo, promet in obramba).

Zgodba o uspehu

Ob ustanovitvi Evropskega organa za vrednostne papirje in trge (ESMA) temeljni akti niso vsebovali nobene določbe o uravnoveženi zastopanosti spolov, prav tako v upravnem odboru ob ustanovitvi ni bilo nobene ženske. Vendar pa so bile take določbe pozneje vključene v spremembe ustanovnih aktov in med letoma 2003 in 2014 se je delež članic upravnega odbora povečal za 12 odstotnih točk.

Spolna segregacija ostaja

Delež žensk je v primerjavi s povprečjem (29 %) večji v odborih agencij z družbeno-kulturnega področja (45 %). V sektorjih, kjer je poklicna segregacija pogosta, na primer na področju infrastrukture, bančništva in financ ter varovanja in obrambe, je doseganje uravnovežene zastopanosti spolov pri imenovanju še posebno težko.

Prevladovanje moških v odborih evropskih agencij, kot so evropski nadzorni organi, evropski regulatorni organi in agencije SZVP, jasno odseva to segregacijo, saj je članstvo v odboru samodejno podeljeno osebam z določenim položajem na nacionalni ali evropski ravni.

Spolna segregacija, opazna v agencijah EU, je podobna tisti v nacionalnih ministrstvih. Moški večinoma prevzemajo ministrstva, ki se nanašajo na osnovne državne funkcije, kot so obramba, pravosodje in zunanja politika, ženske pa navadno tista z družbeno-kulturnega področja, za izobraževanje, zdravstvo in kulturo.

Leta 2014 so le šest agencij EU od 38 vodile ženske.



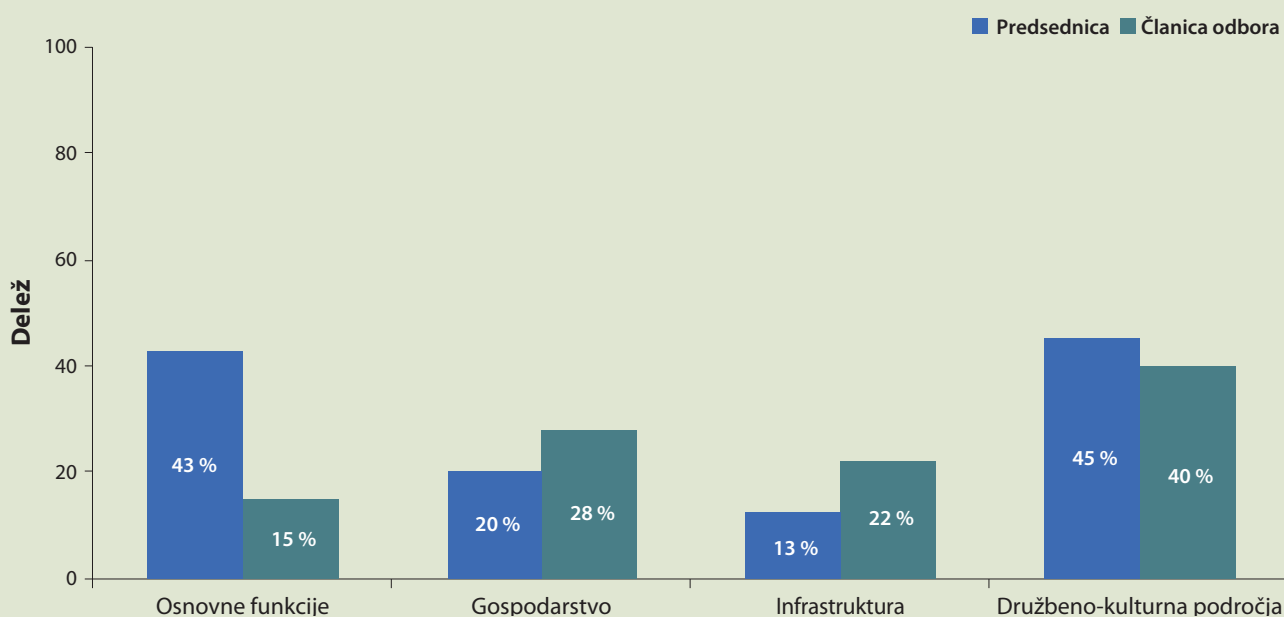
Zaveza k enakosti spolov

Evropska komisija v dokumentu Strateško sodelovanje za enakost spolov 2016–2019 ponovno poudarja svojo zavezo k spodbujanju enakosti žensk in moških pri odločanju.

Komisija pa si je zadala tudi nalogo, da bo v svojih vrstah dosegla bolj uravnoteženo zastopanost spolov z določitvijo cilja, v skladu s katerim bi moralo biti 40 % članov odborov in strokovnih skupin, ki jih ustanovi Komisija, istega spola.

Evropski parlament je države članice večkrat pozval k izboljšanju zastopanosti žensk v organih odločanja, Komisijo pa je pozval, naj predlaga zakonodajo, vključno s kvotami, ki bi delež žensk v korporativnih organih upravljanja do leta 2020 povečala na 40 %.

Slika 3 – Ženske v odborih evropskih agencij po tipologiji BEIS, leto 2015



Evropski inštitut za enakost spolov

Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) je središče znanja EU o enakosti spolov. Z zagotavljanjem posebnega strokovnega znanja ter primerljivih in zanesljivih podatkov o enakosti spolov v Evropi oblikovalce politik in vse ustrezne institucije podpira v prizadevanjih, da bi enakost žensk in moških postala realnost za vse Evropejce.

Več informacij

<http://eige.europa.eu> 
facebook.com/eige.europa.eu 
twitter.com/eurogender 
youtube.com/eurogender 
eige.sec@eige.europa.eu 
 +370 52157444 



Evropski inštitut za enakost spolov
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilna
LITVA

Paper: MH-02-16-054-SL-C 978-92-9493-115-3 10.2839/601237
PDF: MH-02-16-054-SL-N 978-92-9493-118-4 10.2839/559583